

Анотація

Модель сприйняття як структура для зберігання знань. Архітектурне моделювання надає можливість процесу розвитку архітектури не як простої послідовності ситуації в минулий час та її віддзеркаленню, а з усіма концепціями, що відносяться до характеру міркування, різкими якісними змінами, стрибками і навіть деякою революційністю, і, як наслідок, – усвідомлення виявлених протиріч у дії, що і є якісними змінами в структурі для зберігання знань. Розроблено схему побудови моделі сприйняття як структури для зберігання знань.

Ключові слова: моделі, моделювання, простір, структура, сприйняття, побудова, концепції, схеми.

Abstract

Model of perception as a structure for storing knowledge. Architectural modeling allows for the possibility of development of architecture not as a simple sequence of the situation in the previous period and its display, and all belonging to the conceptual nature of thought, abrupt qualitative changes, jumps and even some revolutionary, and as a consequence - comprehension revealed contradictions in action that is the qualitative changes in the structure for storing knowledge. Developed a scheme for constructing models of perception as a structure for storing knowledge.

Keywords: model, simulation, space, structure, perception, construction, concept, scheme.

УДК 726.7:727.4

О. І. Жовква

*канд. арх.,
начальник відділу Департаменту
містобудування та архітектури КМДА*

КАТОЛИЦЬКА ДУХОВНА ОСВІТА У РОСІЇ

Анотація: в статті розглядається питання становлення католицизму у Росії, також питання формування католицьких духовних навчальних закладів.

Ключові слова: католицький духовний навчальний заклад, католицька семінарія, католицька академія.

Перші контакти Руси із католицизмом відносяться до епохи IX ст. - освоєння слов'янським світом Християнства.

У 1054 р. відбувся Церковний розкол, під час якого єдина Християнська Церква розкололась на Православну на чолі із Константинопольським патріархом і на Католицьку на чолі із папою римським. Після розколу настав період досить непростих стосунків між даними Церквами (хрестові походи тощо). Окрім військових походів, які також спустошили багато руських земель, Рим активно використовував і дипломатію – послы папи намагались схилити російську знать до переходу у католицизм в обмін на допомогу, зокрема у боротьбі проти татар.

У 1691 р. Петро I оприлюднив наказ, згідно якого іноземцям, які проживали в Росії, надавалась свобода віросповідання, а вже у 1702 р. у місті Бродно він видав акт про свободу католицького богослужіння, про свободу будівництва католицьких церков по всій Росії і релігійної діяльності католицького духовенства, за умови невтручання у державні та громадянські справи (дія документа не розповсюджувалась на єзуїтів). Це сприяло притоку закордонних фахівців, у тому числі католиків [4]. Але терпимість Петра I до католиків-іноземців не означала його терпимості до російських католиків. Перехід до католицизму розглядався як державна зрада. Петро I також суворо слідкував за тим, щоб свобода віросповідання не порушувала інтересів держави. Поступово толерантне ставлення до католицької церкви привело до активної пропаганди католицизму, що змушує Петра I у 1719 р. вигнати єзуїтів з Росії.

При Анні Іоанівні, яка надавала перевагу протестантам, і Єлизаветі Петрівні, яка суворо дотримувалась інтересів Православної Церкви у питаннях взаємовідносин із католицькою церквою ніяких державних рішень не було прийнято. Тим не менш у 1739 р. Анна Іоанівна надала католикам велику ділянку землі між Невською перспективою та Італійською вулицею для будівництва великого храму.

Особливо зросла кількість католицького населення у Росії при царюванні Катерини II за рахунок приєднання Польсько-Литовської держави. Посівши престол, Катерина II у 1762 р. видала «Манифест о привлечении иностранцев на жительство в России», у 1769 р. вона підписала «Жалованную грамоту Санкт-Петербургской Римо-Католической Церкви» та особливий «Регламент» до неї. Однак у Регламенті наголошувалось, що католицькі священники не можуть бути місіонерами і вести пропаганду.

Павло I заснував департамент, який опікувався справами Римської церкви у Росії. Він заснував у Петербурзі Мальтійський орден, який при ньому пережив розквіт.

Олександр I по відношенню до католиків продовжив політику Катерини II. Всі питання повинні були вирішуватись лише в Росії і лише російською владою. Олександром I був виданий наказ «О строжайшем запрещении всем общинам и частным жителям Римско-католического исповедания иметь сношения с римским двором» [4]. Також після довгих вагань Олександр I санкціонував діяльність ордену єзуїтів у Росії, однак поставив перед ним умову – утримуватись від пропаганди католицизму. Під час царювання Олександра I у Росії (не рахуючи королівства Польського) було 14 католицьких семінарій латинського обряду. Всього діяв 21 чоловічий монастирський орден і 9 жіночих. Монахи утримували школи. До 1809 р. в Росії було 1476 уніатських приходських храмів, 6 уніатських семінарій. В літературних джерелах зустрічається думка, що Олександр I незадовго до своєї смерті бажав возз'єднання із католицькою Церквою і укладання Церковної Унії, а помираючи став католиком.

При наступнику Олександра I Миколі I (1825-55р.) положення католицької Церкви погіршилось.

Дипломатичні відносини між Росією і Святим Престолом у Римі були встановлені у 1882 р. Однак діяльність католицького духовенства і приходів і надалі залишалась під жорстким контролем влади.

17 квітня 1905 р. під впливом розвитку демократичного процесу у Російській імперії під час царювання Миколи II (1894-1917) царський уряд видав наказ про віротерпимість. Документ цей хоча і зберіг колишні привілеї православної Церкви, однак дозволив неправославним мати своє віросповідання. На рубежі XIX-XX ст.ст. на території Російської імперії було 12 католицьких єпархій, 6 католицьких орденів і кілька духовних семінарій. У 1898 р. завдяки покращенню відносин із Францією Микола II дав дозвіл для будівництва храму для французів-католиків. Так, у 1909 р. у Ковенському пров. була освячена церква Божої Матері за проектом архітекторів Л.Н.Бенуа і М.М. Перетятковича [2].

Завдяки том, що у 1911 р. голова Ради Міністрів П.Столипін дає згоду на створення російської католицької Церкви і її екзархату у Петербурзі і Москві активно створюються общини даної церкви, відкриваються її храми.

Рух за об'єднання церков, що розпочався в Росії, був припинений Першою Світовою війною 1914-1917 р. Було скасовано дозвіл на створення російської католицької Церкви, припинилось видавництво католицьких журналів. Після 1917 р. і від'єднання Польщі кількість прихильників католицизму в Росії скорочується.

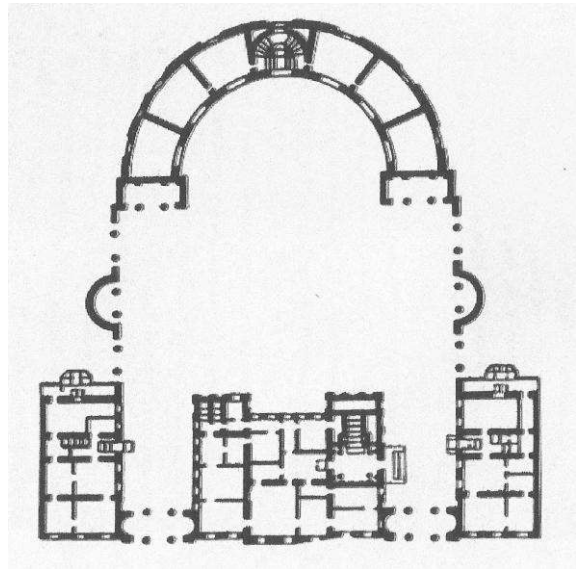
У роки перед Другою Світовою війною Ватикан орієнтувався на германський блок, уклавши договір про дружбу з режимами Гітлера і Муссоліні.

До 1961 р. католицька церква в СРСР нараховувала 1179 общин. В 1983 р. католицизм був представлений двома єпархіями у Прибалтиці і окремими приходами у західних областях України і Білорусії. В самій Росії до початку 90-х рр. залишалось тільки 6 приходів.

У 1970-1988 рр. ставлення радянської держави до релігійних організацій стало більш лояльним [1]. Зміна відносин між радянською державою і Ватиканом, у результаті чого починається стрімке розгортання католицької активності у Росії, почалась із зустрічі М. Горбачова і папи Іоана Павла II у 1989 р.

У 1991 р. в Росії були відновлені дві апостольські адміністрації для католиків латинського обряду: в європейській частині Росії з центром у Москві і у азіатській частині Росії з центром у Новосибірську.

У теперішній час в Росії діє кілька католицьких навчальних закладів (працює католицька семінарія, яка готує російських ксьондзів). Католики

проводять заняття у загальноосвітніх школах. Різноманітні конгрегації зайняті благодійністю. Особливу роль відіграє орден єзуїтів. Першочергову увагу єзуїти завжди приділяли створенню шкіл та університетів.

Історія римо-католицької Вищої духовної семінарії «Марія- Цариця Апостолів» у Санкт-Петербурзі пов'язана із двома навчальними закладами дореволюційної Росії. Перший із них – Санкт-Петербурзька Імператорська Духовна Академія, яка вела свій родовід від єзуїтського колегіуму, заснованого у 1570 р. у Вільно (сучасне. м. Вільнюс, Литва) і згодом перетвореного у Віленський університет, а також Віленської семінарії, яка складала на поч. XIX ст. з університетом єдине ціле. Другий навчальний заклад – це Мінська семінарія, заснована у 1843 р. після ліквідації семінарії Могилевської Римо-католицької архієпархії у Могилеві (сучасна територія Білорусії), Краславі (сучасна територія Латвії) і Білостоці (сучасна територія Польщі).

У 1831 р. Віленський університет був закритий, а семінарія при ньому перетворена у Духовну Академію. В 1842 г. Віленська Духовна Академія була перенесена у Санкт-Петербург і з цього часу стала називатися Санкт-

Петербурзькою Імператорською римсько-католицькою Духовною Академією. Спочатку Академія розташовувалась в будинку Локотнікових на ділянці між вулицями Івановською (тепер вул. Соціалістична) і Грязною (тепер вул. Марата), а у 1844 р. до 1918 р. – на першій лінії Василівського острову у будинку № 52, який раніше належав Російській Академії наук [4].

Мінська семінарія Могилевської архієпархії була ліквідована у 1869 р. Майже 10 років архієпархія не мала можливості готувати священнослужителів. Ситуація змінилась до кінця 1870-х р., коли, нарешті, було отримано дозвіл на заснування у Санкт-Петербурзі – столиці імперії і столиці Могилевської архієпархії – духовної семінарії.

До кінця XIX ст. Санкт-Петербурзька духовна семінарія розташовувалась у будинку №49 на Єкатерининському просп. (тепер просп. Римського-Корсака), а з 1902 р. до 1918 р. – у будинку № 11 на вул. Першої роти Ізмайлівського полку (нині вул. 1-а Червоноармійська).

Будівля № 11 на вул. Першої роти Ізмайлівського полку (будівля архієпархіального правління)

будувалась одночасно із храмом Успіння Пресвятої Діви Марії за проектом арх. В.И. Соболевського. В центральній частині будівлі знаходились квартири митрополита, у західній частині – менші за площею квартири, у східній частині головного корпусу – канцелярія і їдальня, в західній – приміщення секретарів помічників наглядачів, на 3-му пов. – квартири службовців. 12 квітня 1873 р. будівля була урочисто освячена.

У 1918 р. духовні заклади міста закрито. Перша після 1918 р. спроба відтворення семінарії відноситься до 1921 р.

У вересні 1995 р. будівля храму Успіння Пресвятої Діви Марії була повернута церкві, у тому ж році була повернута і будівля семінарії, куди з Москви

переїхала Вища католицька семінарія «Марія-Цариця Апостолів», декрет про створення якої був підписаний архієпископом у 1993 р.

У Москві навчальний заклад не мав своєї будівлі, семінаристи і вихователі жили в квартирі на Малій Басманній вулиці, а на заняття їздили в храм Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії, частина приміщень якого була повернута віруючим. У 1995 семінарія переведена до Санкт-Петербургу.

На сьогодні історична будівля повністю не задовольняє вимоги до організації навчального процесу на сучасному рівні, який триває 7 років. При духовному навчальному закладі також з'являються нові утворення, наприклад - богословські курси для мирян. Таким чином заклад потребує додаткових приміщень для організації повноцінного навчального процесу, дозвілля вихованців, їхнього проживання тощо.

Враховуючи вищевикладене, питання формування духовних навчальних комплексів із розвиненою інфраструктурою для католицької Церкви Росії є досить актуальним.

Список використаних джерел.

1. Глушкова В.Г. Москва от центра до окраин. Административные округа Москвы. М.: Вече, 2008. – 480с.
2. Михайлов А.М. Санкт-Петербург: 100 удивительных мест и фактов, которых нет в путеводителях. М.: Эксмо, 2010. – 320с.
3. Многонациональный Петербург: История.Религии.Народы./Под редакцией А.В.Гадло, В.М.Грусман, В.И.Еременко и др. СПб.:Искусство-СПб, 2002.
4. Храмы Санкт - Петербурга / М.С. Зими́на, О.О. Лихачева. – СПб.: КОРОНА принт, 2006-368 с.

Аннотация

В статье рассматривается вопрос формирования католической веры на территории России, а также вопрос создания католических духовных учебных заведений.

Ключевые слова: католическое духовное учебное заведений, католическая семинария, католическая академия.

Annotation

The article investigates the issue of forming the catholic religion on the territory of Russia as well as the issue of establishing Catholic religious educational institutions.

Key words: Catholic religious educational institutions, Catholic seminary, Catholic Academy.